

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ТРЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

НЕШЕВ СРЕШУ БЪЛГАРИЯ

(Жалба no. 40897/98)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

28 октомври 2004

ОКОНЧАТЕЛНО

28/01/2005

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44 § 2 на Конвенцията. Може да е предмет на редакторска преработка.

По делото Нешев срещу България,

Европейският съд по правата на човека (Трето отделение), на заседание в състав:

Г-н Г. РЕС, *Председател*,
г-н И. КАБРАЛ БАРЕТО,
г-н Л. КАФОЛИШ,
г-н Б. ЗУПАНЧИЧ,
г-н ДЖ. ХЕДИГАН,
г-жа М. ЦАЦА-НИКОЛОВСКА,
г-жа С. БОТУШАРОВА, *съдии*,

и г-н В. БЕРГЕР, *Секретар*,

След като се оттегли на заседание на 13 март 2003, на 7 октомври 2004, предоставя следното решение, постановено на последната дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (но. 40897/98) срещу Република България в Европейската комисия по правата на човека ("Комисията") на основание бившия член 25 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи ("Конвенцията") от българският гражданин г-н Тодор Ненчев Нешев ("жалбоподател") на 3 декември 1997.

2. Жалбоподателят е представляван от г-н М. Екимджиев, адвокат, практикуващ в Пловдив. Българското правителство ("Правителството") е представлявано от г-жа В. Джиджева и г-жа М. Коцева от Министерство на правосъдието.

3. Жалбоподателят, в частност, твърди, че не е имал достъп до съд за определяне на правата му при трудов спор.

4. Жалбата е предадена на Съда на 1 ноември 1998, когато влиза в сила Протокол No. 11 към Конвенцията (Член 5 § 2 от Протокол No. 11).

5. Жалбата е разпределена за разглеждане от Трето отделение на Съда (Правило 52 § 1 от Правилата на съда). В рамките на това отделение, съгласно Правило 26 § 1, е конституиран състав, който да разгледа делото (Член 27 § 1 от Конвенцията).

6. С решение от 13 март 2003 Съдът обявява жалбата за частично допустима.

7. На 21 май 2003 жалбоподателят представя възражение, с което оспорва представителната власт на правителствените агенти въз основа на твърдени недостатъци във вътрешно правните разпоредби.

ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТА ПО ДЕЛОТО

8. Жалбоподателят е роден през 1953 и живее в Пловдив. Работил е като стрелочник в Българските държавни железници. На 15 август 1995 е освободен от работа за дисциплинарни нарушения.

9. На 5 февруари 1996 жалбоподателят завежда иск срещу бившия си работодател пред Пловдивския районен съд за незаносъобразно освобождаване.

10. На 12 март 1996 Районният съд изслушва жалбоподателя и адвоката му и отхвърля иска, постановявайки, че освобождаването на жалбоподателя не подлежи на съдебен контрол. Решението на съда е основано на раздел 9(3) от Постановление No. 9 от 6 януари 1981 и практиката на Върховния съд, според която служителите на Държавната железница, освободени за дисциплинарни нарушения, могат да обжалват единствено пред по-висш административен орган, а не пред съд.

11. На 18 март 1996 жалбоподателят обжалва решението на Районния съд пред Пловдивски окръжен съд. Той твърди, че Постановление No. 9 противоречи на член 6 от Конвенцията. Той се позовава и на допълнението към Кодекса на труда от 1993, твърдейки, че то дава на съдилищата правомощията да разглеждат всички обжалвания за неправомерно освобождаване, независимо от разпоредбите на Постановление No. 9.

12. С определение от 8 април 1996 Окръжният съд, на свое закрито заседание, отхвърля жалбата на жалбоподателя, постановявайки, че съгласно Постановление No. 9 не е възможно да се обжалва освобождаването на жалбоподателя по съдебен ред.

13. Определението на Окръжния съд не е произнесено публично и не е обявено.

14. На 4 юни 1996 преписката по делото е предадена от съдията-докладчик в канцеларията на Районния съд, която я отразява в регистъра на съда.

15. На 5 юни 1996 преписката по делото е предадена на Окръжния съд и тя е вписана в регистъра.

16. На 13 юни 1996 жалбоподателят завежда молба за преглед по реда на надзора пред Върховния административен съд.

17. Страните са призовани на публично заседание, но не се явяват.

18. На 18 юли 1997, на свое закрито заседание, Върховният административен съд отхвърля молбата за преглед по реда на надзора поради не спазен срок. Той постановява, че решението на Окръжния съд е влязло в сила на 8 април 1996 и че двумесечния срок за

завеждане на молба за преглед по реда на надзора е изтекъл на 8 юни 1996 , а молбата е заведена на 13 юни 1996.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

1. Правен режим на служителите на Държавната железница и обжалване на уволненията

19. По релевантното време, съгласно Постановление No. 9 от 6 януари 1981, служителите на Държавните железници са били под специален правен режим. Те са имали чинове, носели са униформи и са били в строга йерархия и дисциплина под контрола на Министерство на транспорта. Постановление No. 9 определя специалните правила, които регулират работата в Държавните железници. Кодексът на труда е с помощно действие.

20. Раздел 9 от Постановлението, действащо в релевантния период и до януари 1997 предвижда *inter alia*, че споровете относно неправомерно уволнение на служители на Държавната железница подлежат на разглеждане единствено от по-висш административен орган. В резултат, до август 1996 съдебната практика е била да се отхвърлят жалби за неправомерно уволнение на служители на железниците.

21. В решение от 19 август 1996 Върховният административен съд, изхождайки от предишната практика, постановява, че забраната за съдебно разглеждане по Постановление No. 9 следва да се счита за отменена, считано от 1 март 1993, датата, на която влиза в сила изменението на Кодекса на труда (опр. no. 641 от 19.8.1996 г., Бюлетин на ВС, кн. 10-1996 г., стр. 17).

22. Релевантната част от раздел 9 на Постановление No. 9 окончателно е отменено от Конституционния съд с решение от 18 февруари 1997 като противоконституционно и противоречащо на член 6 от Конвенцията. Конституционният съд постановява, че освобождаването от работа не може да се изключи от юрисдикцията на съдилищата с оглед на обстоятелството, че правото на работа е едно от основните конституционни права (реш. no. 5 от 18.2.1997 по конст. дело no. 25/96 г. на КС на РБ, Държавен вестник, бр. 20/97).

23. През ноември 2000 е отменена останалата част от Постановление No. 9 и специалният правен режим за служителите на Държавните железници е прекратен.

2. Обявяване на окончателни и преходните решения в релевантния период

24. По Гражданско-процесуалния кодекс, действащ в релевантния период, обявяване е било изисквано само за окончателните решения и определени видове процедурни решения, постановени от юрисдикция на първо ниво.

25. Присъди и решения, постановени от съдилища от второ ниво не са обявявани, независимо от обстоятелството, че повечето от тях са подлежали на преглед по реда на надзора пред Върховния съд (който по-късно е конституиран като Върховен административен съд и Върховен касационен съд) в определен срок.

26. В резултат, когато дела от втора инстанция се решават на закрити заседания, (такова е било правилото при разглеждане на жалби срещу процедурни решения), страните са могли да научат дали по делото има решение единствено с периодично посещаване на съответния съд и сверка с регистъра.

27. Действащият през релевантния период Член 226 от Гражданско-процесуалния кодекс постановява че, преглед по реда на надзора може да е изискан в двумесечен срок от влизането на оспорваното решение в сила. В този период окончателните и преходни решения, постановени от второинстанционната юрисдикция влизат в сила на датата, на която са постановени. (опр. 3022-95-III).

28. По мнение на жалбоподателя, въпреки това, съдилищата са могли да отброяват двумесечния срок от датата, на която присъдата или решението на второинстанционния съд е вписана в съответния регистър. Страните не цитират релевантна съдебна практика.

ПРАВОТО

I. ТВЪРДЯНО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 6 § 1 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

29. Жалбоподателят твърди, че не е имал достъп до съд, за да оспори законосъобразността на уволнението си. Той се позовава на член 6 § 1 от Конвенцията, който определя като релевантно:

“При решаване на правен спор относно неговите граждански права и задължения ..., всеки има право на ...публично гледане ...от [a] ...съд...”

A. Приложимост на член 6 § 1

30. Жалбоподателят представя подробни твърдения, аргументиращи приложимостта на член 6, независимо от конкретните

съдебни правила, регламентиращи заетостта в Държавната железница през релевантния период. Правителството не предостави коментар.

31. Тъй като жалбоподателят е работил за държавно предприятие, необходимо е да се определи дали освобождаването му нарушава “гражданските” му права по смисъла на Член 6 § 1.

32. Въз основа на наличната информация Съдът не намира задълженията и отговорностите на жалбоподателя като стрелочник за сходни с онези, “характеризиращи дейностите в сферата на държавната заетост... хранилище на обществена власт, отговорна за защита на общия интерес на Държавата или други обществени власти” (виж *Pellegrin v. France* [GC], no. 28541/95, ЕСПЧ 1999-VIII). Следователно, спорът относно неговото освобождаване засяга ‘гражданските’ права и задължения на жалбоподателя по смисъла на член 6 § 1.

33. Следователно член 6 § 1 е бил приложим.

В. Съответствие с член 6 § 1

34. Жалбоподателят счита, че съдилищата е трябвало да прекратят производството по неговото дело и е трябвало да отнесат въпроса относно конституционалността на Постановление № 9, законът който е препятствал достъпа му до съд, към Конституционния съд.

35. Правителството заявява, че действащото по това време законодателство не предвижда преглед по реда на надзора за спорове относно заетостта в Държавните железници и че решението на Конституционния съд от 18 февруари 1997 е нямало ретроактивно действие. Съответно, съдилищата, разглеждали делото на жалбоподателя, правилно са прилагали релевантното вътрешно право. Правителството подчертава, че ако жалбоподателят е бил подал молбата си за преглед по реда на надзора, той е щял да получи благоприятен изход от делото, защото междувременно релевантната част от Постановление №9 е било отменена.

36. Съдът отбелязва, че по времето, когато Районният и Окръжният съд са отхвърлили иска на жалбоподателя и поне до август 1996 релевантният закон, раздел 9 от Постановление №9 – така както е тълкуван от вътрешните съдилища - е препятствал всякакъв достъп до съд по отношение на освобождаването от работа в Държавната железница (виж горните параграфи 9-15 и 19-22).

37. През февруари 1997, по времето когато производството по реда на надзора по делото на жалбоподателя е било висящо пред Върховния административен съд, Конституционният съд е обявил раздел 9 от Постановление №9 за противоконституционен и противоречащ на Конвенцията (виж горните параграфи 16-18 и 22). Следователно Правителството правилно изтъква, че ако Върховният

административен съд е бил приел молбата за преглед по реда на надзора като навременно подадена, то той вероятно е щял да отмени процедурните решения на по-нисшите съдилища и е щял да ги насочи за преразглеждане относно законосъобразността на освобождаването на жалбоподателя от работа, както предвижда вътрешното право в сила след февруари 1997. При тези обстоятелства Съдът трябва да установи дали жалбоподателят е отговорен за факта, че молбата му за преглед по реда на надзора е отхвърлена като просрочена.

38. В решението си за допустимост по делото от 13 март 2003 Съдът вече заключи, че основанията на Върховния административен съд за отхвърляне на молбата за преглед по реда на надзора като просрочена противоречат на принципа за правна сигурност. Релевантната част от решението на Съда гласи:

“Съдът отбелязва, че решението на Окръжния съд от 8 април 1996 е взето на закрито заседание и не е известно. Жалбоподателят вероятно не би могъл да научи за това преди 4 юни 1996, датата, на която решението е вписано в регистъра на Окръжния съд. В допълнение, жалбоподателят никога не е уведомяван за график за разглеждането на делото от Окръжния съд и той би могъл да научи за вписването в регистъра само, ако по своя инициатива, периодически посещава съда и прави справка с регистъра. Очевидно няма основание да се очаква, че той ежедневно ще извършва това действие.

Въпреки горните неоспорими факти и без да удостовери датата, на която е регистрирано решението на Окръжния съд и датата, на която жалбоподателят е направил справка в регистъра, Върховният административен съд отхвърля иска за преглед по реда на надзора, тъй като той е подаден след повече от два месеца от 8 април 1996, датата на която Окръжният съд е постановил решението си на закрито заседание.

Съдът намира горния подход, който се е състоял от приемане, че срокът за подаване на жалба срещу съдебно решение тече по време, когато заинтересованата страна няма разумна възможност да узнае за съществуването на такова решение, което противоречи на принципа за правна сигурност. Съдът подчертава, че въпреки, че по принцип сроковете представляват законови процедурни ограничения за достъп до съд, тяхното тълкуване, пренебрегващо релевантни практически обстоятелства може да доведе до нарушения на Конвенцията (виж *mutatis mutandis*, *Shishkov v. Bulgaria*, no. 38822/97, § 84, 9 януари 2003 и *Miragall Escolano and Others v. Spain*, no. 38366/97, §§ 33-39, ЕСПЧ 2000-I).

Молбата на жалбоподателя за преглед по реда на надзора е заведена на 13 юни 1996, няколко дни след 4 юни 1996, датата, на която за него става възможно да научи за решението по делото като направи справка със съдебния регистър.

Следователно опитът на жалбоподателя да се възползва от средството за защита, налично в релевантния период- преглед по реда на надзора пред Върховния съд е бил валиден. ... “

39. Поради това Съдът счита, че жалбоподателят не е отговорен за процедурна грешка.

40. Следователно, на него му е бил отказан достъп до съд по силата на вътрешно правната разпоредба на раздел 9 от Постановление No. 9 и – след отменянето му от Конституционния съд през февруари 1997 – поради погрешен подход, приложен от Върховния административен съд относно решението от 18 юли 1997.

41. Следователно, има нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията.

II. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

42. Член 41 от Конвенцията постановява:

“Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение. Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

43. Жалбоподателят претендира за 6,000 евро (EUR) за неимуществени вреди, заявявайки, че му е било отказано правосъдие и той е понесъл сериозни затруднения в резултат от загубата на работа.

44. Правителството заявява, че искът е прекомерен и се позовава на български дела, в които Съдът е присъдил по-малки суми.

45. Съдът не може да прецени дали освобождаването на жалбоподателя от работа би било отменено, ако делото му е било разгледано от съда. Въпреки това, жалбоподателят със сигурност е понесъл неимуществени вреди в резултат от нарушаване на правото му на съд. Като взе решение по справедливост, Съдът присъжда EUR 1,000 за неимуществени вреди.

B. Разходи и разноси

46. Жалбоподателят претендира за EUR 2,615 за 53 часа и тридесет минути правна работа, включително петнадесет часа работа по вътрешното производство, дванадесет, от които по часова ставка от EUR 50 и три по часова ставка от EUR 30. Останалите часове, претендирани по отношение на работата по производството пред Съда са таксувани по ставка от EUR 50. Жалбоподателят е представил споразумение между него и адвоката му, както и таблица на отработените часове.

47. Жалбоподателят също така претендира за EUR 213 за превод на 28 страници текст, фотокопиране, пощенски разходи и извънредни разходи. Той е представил копия на пощенските разписки.

48. Жалбоподателят изисква сумите, присъдени от Съда по тази глава да се заплатят директно на адвоката му- г-н М. Екимджиев.

49. Правителството заявява, *inter alia*, че претенцията относно работата по вътрешното производство трябва да се отхвърли, тъй като не е свързана с настоящия случай.

50. Съдът е на мнение, че разходите, които е понесъл жалбоподателя при опита си да получи достъп до вътрешен, национален съд са били необходими и са релевантни към жалбите по Конвенцията. Обаче, трябва да се приложи намаление на основание на обстоятелството, че някои от жалбите, предадени на Съда, са обявени за недопустими. Съдът също отбелязва, че претенцията за преводачески разходи не е подкрепена с релевантни документи.

51. Като взе решение за обезщетение по справедливост, Съдът отсъди EUR 2,000 за разходи и разноски.

С. Лихва за просрочване

52. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да е базирана на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към които следва да се добавят три процентни пункта.

ПОРАДИ ТЕЗИ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ ЕДИНОДУШНО ОТСЪДИ:

1. Установява нарушение на член 6 § 1 от Конвенцията;
2. Осъжда
 - (а) Ответната държава да заплати на жалбоподателя в три месечен срок от датата на влизане на решението в сила, съобразно Член 44 § 2 от Конвенцията следните суми:
 - (i) EUR 1,000 (хиляда евро) за неимуществени щети, заплатени на самия жалбоподател;
 - (ii) EUR 2,000 (две хиляди евро) за разходи и разноски, платими директно на адвоката на жалбоподателя, г-н М. Екимджиев;
 - (iii) всеки данък, дължим за горните суми;
 - (б) от датата на изтичане на гореспоменатите три месеца до разплащането, ще се дължи проста лихва върху сумата при ниво, равно на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка по време на просрочения период плюс три процентни пункта ;

3. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателя за обезщетение по справедливост.

Изготвено на английски език и известно писмено на 28 октомври 2004 съгласно Правило 77 §§ 2 и 3 от Правилата на съда.

Венсан БЕРЖЕ
Секретар

Георг РЕС
Председател